

Lp. Õiguskantsler Indrek Teder
Kohtu 8
15193 Tallinn

, 20.06.11

Täna on aktuaalne jahiseaduse kaasajastamine. Samas sisaldub ilmselt ka kehtiv jahiseadus põhiseaduslike õiguste riivet. Paludes Teie arvamust kehtiva jahiseaduse mõnede sätete vastavusest põhiseadusele on lootus, et ehk see abistab uue seaduseelnõu koostajaid vältida olulisi möödalaskmisi ja jahimeestel kaitsta oma põhiseaduslikke õigusi maaomanike võimaliku (ebapädeva) omavoli vastu.

Probleem: Jahiseaduse § 3.

Jahiseaduse (edaspidi JS) § 3 Jahiõigus, annab maaomanikule õiguse seadusega sätestatud ulatuses ja korras:

- a) Jahinduse korraldamiseks tingimusi seada
- b) Jahti pidada (küttida)
- c) Jahipidamist keelata

Kitsendusi seatakse vaid (b) jahipidamisele (sama JS 3§ lg 2). Eeldusel et maa suurus on ühes ringpiiris vähemalt 20 ha ja omanik omab kehtivat jahitunnistust siis on jahipidamine lubatud lubatud talle ja jahitunnistust omavatele lähisugulastele va. jahipidamine suurulukitele.

Subjektiivsed mõtteid ja mõningane arutlus siinjuures:

1. Jahiõigus kui selline on JS üldmõistena defineerimata. Suhteliselt segaselt on defineeritud maaomaniku jahiõigus väikeulukitele Seaduse mõttest tulenevalt võib mõista jahiõigust üldmõistes õigusena jahti korraldada. Samas on mõistmatu miks on maaomanikul õigus keelata jahipidamist üldiselt (ka suurulukitele) kui tal endal õigust suurulukijahi korraldamiseks ei ole. Näitena meie jahiseltsi liikmed abistasid tuvastada soome kodanikust maaomaniku poolt ebaseadusliku jahipidamise suurulukitele kusjuures kasutati sumbuteid ja EV-s illegaalseid relvi. Soome kodanik sai keskonainspektori otsuse alusel karistatud. Tänutäheks selle eest sai meie jahiselts jahikeelu eelnimet maaomanike maadele.
2. Jahiõigus kui selline on ajalooliselt tekkinud feodaalühiskonnas kui aadlikest maaomanikele privileeg. Tänapäevases demokraatlikus ühiskonnas ei tohiks olla kohta feodaalsetele reliktidele. EV Põhiseadus algab sõnadega Eesti Vabariigi Põhiseadus, mitte Eesti Kuningriigi või Vürstiriigi põhiseadus.
3. Asjaõigusseaduse (edaspidi AÕS) § 96 lg 4 metsloom on peremehetu, kui ta on looduslikus vabaduses.... ütleb üheselt et maaomandiga ei ole metsloomal mingit seost, ta on peremehetu vara, mida AÕS mõistes saab teatud tingimustel hõivata. Jahiõiguse kui sellise sidumisel misiganes viisil maaomandiga ei oma demokraatlikus ühiskonnas mõistlikku põhjendust. Pigem on see ebamõistlik. Isegi kui AÕS ja JS asjakohased sätted eraldivõetuna ei ole vastuolus põhiseadusega siis koostoimes on ilmne nende omavaheline vastuolu. Siia sobiks tsiteerida ka ühte tunnustatud euroopa jahindusalast teoreetikut: Manuel Coelho (2009) rõhutab, et jahindus ja ulukite säilitamine on tihedalt seotud– jahindus peab lugu pidama ulukite säilitamise vajadusest ja viimane peab toetuma just jahindusele kui ühele meetodile, et oma eesmärgi ellu viia. Ta toob välja, et sajandite jooksul on kujunenud kaks suuremat kontseptsiooni: Rooma ja Saksa – mis erinevad

peamiselt just jahiõiguse seisukohast. Rooma kontseptsiooni järgi on uluk peremehetu vara (res nullius), mida igaüks võib omandada läbi küttimise (vt. lisaks Feuereisel 2003). Ta argumenteerib sealjuures, et selline jahikorraldus on nn. õiglane võitlus inimese ja looduse vahel – kui defineerida looduses olev objekt/subjekt vabana, teeb see võitluse inimesele loogiliseks ja eetiliseks. Lisaks rõhutab ta vaba maa ideed, mis viitab sellele, et jahimehel on vabadus teiste maadel jahti pidada, järgides sealjuures kehtivaid norme. Maa omanikule jäetakse sealjuures õigus inimeste väljaarvamiseks – mitte küll otseselt jahinduslikust tegevusest, vaid pigem lihtsalt juurdepääsust maaomandile.

4. Täna on JS § 3 alusel voli maaomanikul jahinduse korraldamiseks tingimusi seada ja jahipidamist keelata omamata seejuures mittemingit jahindusalast kompetentsi. Piltlikult öeldes sarnane olukord kui anda omandit läbiva kiirtee suhtes õigus maaomanikule hakata tegelema liikluse korraldamisega. Mõistlik on siduda jahiõigus jahindusalase pädevusega.
5. Riigikohtu üldkogu lahendis 3-4-1-7-01 leiab et jahipidamine on isiku vaba eneseteostamise viis. Üldjuhul realiseerivad kodanikud seda mittetulunduslike jahiseltside ettevõtmistes osaledes. Kui nüüd Eesti Vabariigis on praktiliselt kõik jahipidamiseks sobivad maad kas era- või riigiomandis ja teadaolevalt pole ükski jahiselts maaomanik siis on maaomandita eelnimet viisil eneseteostaja kas otse või läbi jahiseltsi kaitsetu misiganes maaomaniku pahatahtlikuse vastu.

Küsimused Teile :

1. Kas JS §3 lg 1. sisaldab endas õigusriivet PS §12 (võrdsusprintsip, varalised asjaolud) suhtes
2. Kas JS § 3 lg 1 sisaldab endas õigusriivet PS § 19 (vaba eneseteostus printsip) suhtes
3. Kas JS § 3 lg 1 sisaldab endas õigusriivet PS § 32 (omandi kasutamine üldiste huvide vastaselt) suhtes
4. Eeldusel et Te kõigile või mõnele esimesest kolmest küsimusest vastate jaatavalt siis kas Teie arvates on tuvatatud riive vastavuses PS § 11 (proportsionaalsusprintsip) e. teisisõnu kas riive on mõistliku suurusega ja omane demokraatlikule ühiskonnale.

Lugupidamisega,
Teie arvamust ootama jäädes,